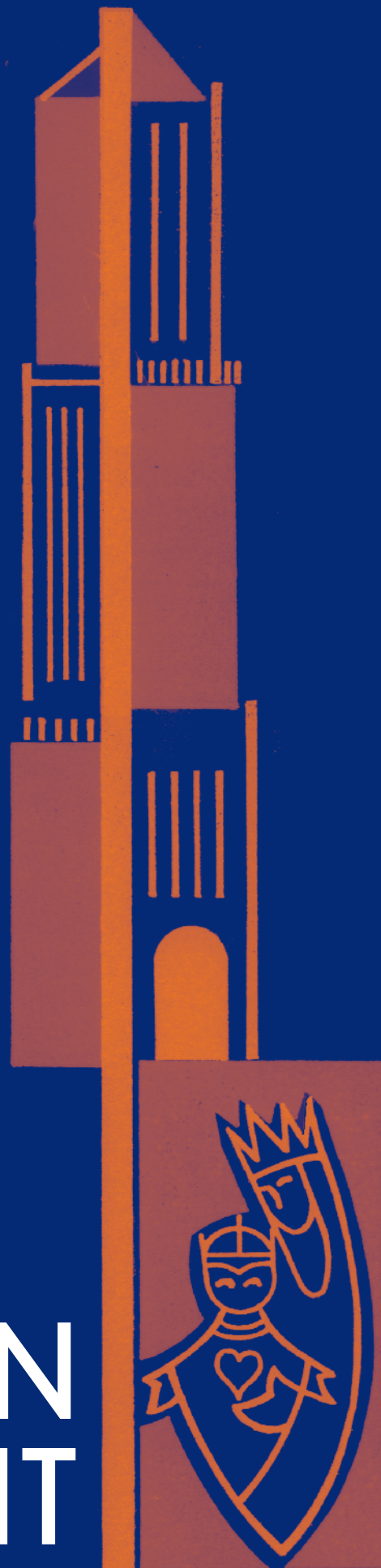


jaargang 82

nr. 4-2014

# ONDER ONS

FRATERS VAN  
UTRECHT



## ONDER ONS

Dit tijdschrift wordt viermaal per jaar toegezonden aan familie, vrienden en relaties van de Fraters van Utrecht. Een bijdrage ter bestrijding van de kosten wordt in dank aanvaard.

### Adres redactie:

Schorteldoeksesteeg 1  
3732 HS De Bilt  
Tel.: 030 6955940  
E-mail: redactieonderons@gmail.com

### Hoofredactie:

Frater Ton Oostveen  
Schorteldoeksesteeg 1  
3732 HS De Bilt  
Tel.: 030 6955940

### Redactieleden:

Frater Ben Hagemans  
Frater Henk Huirne  
Frater David Mullink  
Fraterhuis St.-Jozef  
Schorteldoeksesteeg 1  
3732 HS De Bilt  
Mevrouw Adri Vergeer  
Stationsstraat 102  
3511 EH Utrecht  
Dhr. Roland Enthoven  
Mgr. Van de Weteringstraat 9a  
3581 EA Utrecht

### Administratie:

Aanmelding nieuwe abonnees,  
adreswijzigingen e.d.:  
Frater Wim Janssen  
Schorteldoeksesteeg 1  
3732 HS De Bilt  
Tel.: 030 6955940  
Giro: NL70 INGB 0000 4254 63  
t.n.v. Administratie Onder Ons

### Ontwerp omslag en Illustraties:

Frater Angelico Fennis z.g.

### Druk:

Drukkerij Gregorius B.V.  
Ridderschapstraat 31-33  
3512 CN Utrecht

## INHOUD

Van de redactietafel	fr. Ton Oostveen	pag. 3
Christus herboren	fr. Ton Oostveen	pag. 4
In gesprek met fr. Frits Stevens	Redactie	pag. 5
De Herberg	Hans Bender	pag. 8
In Memoriam fr. Silvanus Smink	fr. Ton Oostveen / fr. Ton Augustin	pag. 10
Kort nieuws	fr. Wim Versteeg	pag. 13
Buurtpastoraat Utrecht	mevr. Adri Vergeer	pag. 14
Echtpaar in het fraterhuis	mevr. Adri Vergeer	pag. 16
Ons zijn voorgegaan:	fr. David Mullink	pag. 18
Kolommetje	Maarten	pag. 19
Bericht uit Lodwar	fr. Hans Wennekes	pag. 20
Bijzondere data 2015	Redactie	pag. 22
Financiële verantwoording	fr. Wim Janssen	pag. 23
Het was er zo koud	fr. Ton Oostveen	pag. 24



Een abonnement op 'Onder Ons' is gratis, maar het drukken en verzenden kost natuurlijk wel geld. Een vrijwillige bijdrage in de bestrijding van de kosten is dan ook van harte welkom! Bijdragen voor Ons Ons kunt u storten op gironummer: NL70 INGB 0000 4254 63 t.n.v. Administratie Onder Ons o.v.v. 'bijdrage Onder Ons'.

## VAN DE REDACTIETAFEL



Binnen onze cultuur is Kerstmis sinds jaar en dag een huiselijk feest. En al 82 jaar hoort daar in menig familie Onder Ons bij. De redactie stelt er dan ook een eer in u dit kerstnummer aan te bieden. Wij hebben het weer in een kerstjasje gestoken en hopen dat u er met volle teugen van zult genieten. Een eigentijds kerstverhaal onderstreept dit en de gedichten geven de verdieping. Kerstmis is immers voor velen al lang niet meer het feest van de geboorte van Jezus van Nazareth. Het is een gezellig winterfeest waarin we tijd aan elkaar besteden. Het mooie is dat dit al voor de kerstening door de eerste missionarissen, bij onze Germaanse voorvaders, ook het geval was. Men hielp elkaar de winter door met voedselpakketten die door het rookgat van de hut geworpen werden. De gulle gever wenste onbekend te blijven. Hé, dat klinkt bekend... Soldaten en personeel kregen een dubbel soldij zodat ieder voldoende had om feest te vieren. Ook dat kennen we nog. Hulst en dennentakken werden in huis gehaald als bescherming en symbool van eeuwig leven. En dan was er natuurlijk het licht dat centraal stond. De joelfeesten en de komst van het 'wiederkind' werden uitbundig gevierd want het licht zou 'wieder' keren. Geen wonder dat Willibrord en zijn gezellen hier een prachtige basis vonden voor wat wij nu Kerstmis noemen. De geboorte van het kind van het Licht. En terwijl ik deze mijmering over kerst nog wel even voort zou kunnen zetten, wil ik u toch ook in vogelvlucht noemen wat u kunt

verwachten in dit kerstnummer. Al meermalen is er melding gemaakt van nieuwe bewoners in ons fraterhuis. Bewoners niet-fraters wel te verstaan. Redactielid mevrouw Adri Vergeer sprak met het echtpaar Versteegh-Koch. Zij wonen ruim anderhalf jaar bij ons en wij wilden hen graag de kans geven, iets over zichzelf en de keuze voor ons fraterhuis, als laatste fase van hun leven, te vertellen. In augustus mochten wij een andere nieuwe bewoner begroeten, frater Frits Stevens. In een coproductie van de redactie bieden wij u zijn verhaal aan. Hij is een van de vele fraters die eind zestiger jaren op zoek gingen naar nieuwe vormen van eigentijds kloosterleven. Het wonen in kleine groepen was toen 'in' en Frits woonde 44 jaar in kleine groepen. Eenmaal terug op het 'oude nest' wil hij hier graag iets over vertellen. Op 3 september namen wij afscheid van frater Silvanus Smink. In een 'In Memoriam' over hem danken wij Silvanus voor wat hij voor ons heeft betekend. Frater Hans Wennekes bericht opnieuw over het wel en wee in Lodwar. Duidelijk wordt dat zijn

werk zich niet meer beperkt tot de opvang van straatkinderen. Het is een professioneel en breed opgezet hulpprogramma geworden. Verder vertelt Hans ons over een Afrikaanse vrouw die voor menig jonge Afrikaan een lichtend voorbeeld is: Josephine Bakhita. Een vrouw die in haar tijd een rol vervult die wij nu herkennen in de jonge Pakistaanse Malala Yousafzai. De moeite waard om te lezen dus.

In Nederland zijn de fraters al geruime tijd gestopt met hun werk op scholen, internaten of andere grote projecten. Toch zijn we niet helemaal ingedommeld. Er zijn nog projecten die de fraters ondersteunen, niet alleen met financiële hulp, maar ook met mankracht. Een daarvan is de Stichting Buurtpastoraat Utrecht. De redactie had een gesprek met Heleen Heidinga, pastor bij het buurtpastoraat. Naast deze artikelen hebben we onze vaste rubrieken, met dit keer uiteraard de vermelding van de bijzondere verjaardagen en jubilea in 2015.

In zijn kolommetje merkt Maarten op dat het erop lijkt dat wij met zijn allen de weg kwijt zijn. Het wordt misschien toch eens tijd dat we te rade gaan bij de drie koningen, die lieten zich leiden door het Licht van een Ster. Misschien moeten wij ons met zijn allen wat meer laten leiden door het Licht van Christus. Dat Licht wens ik u, mede namens de redactie, toe in deze donkere dagen rond kerst. Voor u allen veel leesplezier. Een Zalig Kerstfeest en een gezond en Gelukkig Nieuwjaar.

frater Ton Oostveen

# Christus herboren

Er gloeit een Licht in jou en mij,  
een Licht van Eeuwig Leven.  
Maar 't duister wint aan kracht,  
ondanks ons aller Liefdestreven.

De wereld is een strijdtoneel,  
van oorlog, ziekte en geweld,  
het spook van ISIS waart alom  
en roept: 'Je dagen zijn geteld'.

Laat het Christus Licht dus schijnen,  
als in een gouden ochtendgloren,  
waar Liefdekracht het wint in ons,  
wordt 't Christuskind herboren.

frater Ton Oostveen

## IN GESPREK MET FRATER FRITS STEVENS NOG ACTIEF EN ENERGIEK...

*Dit keer ging de redactie in gesprek met frater Frits, die pas enkele maanden in de gemeenschap van het Fraterhuis St.-Jozef woont. Hoe dit zo gekomen is en hoe hij het daar maakt, leest u in onderstaand relaas.*

### Hoe het begon

Frits Stevens groeide op in het Brabantse Boxmeer met 6 zussen en 3 broers. Toen de middelbare school in zicht kwam, had hij besloten dat hij priester wilde worden, maar het gymnasium in Zenderen bleek niet te zijn wat hij gedacht had. Via via kregen de Fraters van Utrecht dit te horen en op een goed moment kwam frater Bertrandus bij de familie Stevens op bezoek. Een paar maanden later ging Frits als nog 11-jarige jongen naar het juvenaat in Zeist. Hij had het daar best naar zijn zin en na het juvenaat stroomde hij door naar de kweekschool van de fraters.

Maar niet alleen het internaat en de scholing bevielen hem goed, ook het fraterleven trok hem aan. Een maand voor zijn 19de verjaardag werd Frits dan ook ingekleed in de Congregatie van de Fraters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart, oftewel de Fraters van Utrecht en werd hij dus frater Frits. Na zijn opleiding afgerond te hebben, kreeg hij een aanstelling op de Kranenburgschool aan de Tamboersdijk te Utrecht, een school voor moeilijk lerende kinderen; hij werd meester Frits. Hij zou daar tot zijn pensioen blijven werken.

De school stond niet ver weg van



de Adriaen van Ostadelaan waar de St.-Aloysiuskerk stond. In deze kerk, waar nu de H. Martinusparochie haar hoofdzetel heeft, was Frits al bezig met zijn vele buitenschoolse activiteiten. In de parochie verrichtte en verricht Frits allerlei werkzaamheden. Hij was de dirigent van het jeugdkoor, deed allerlei hand- en spandiensten, was en is collectant in de kerk en 'postduif van de parochie' en bleef zo volledig meedraaien met het kerkelijk gebeuren.

Hij bleef nauwe contacten onderhouden met de vrijwilligers en met heel veel mensen uit de parochie. Hij had een heel eigen plaats gekregen in deze gemeenschap. Toen hij dan ook stopte met zijn actieve werk als leraar op school, viel hij niet in een groot gat. Zijn afscheid van de school had plaats in 2003. Meester Frits had er bijna 40 jaar onderwijs opzitten en dat

allemaal op dezelfde school! Nu was het welletjes. Ze zeiden allemaal: "Je kunt nu van een welverdiende vakantie gaan genieten..." Maar stilzitten? Nee, dat was niets voor hem. Hij wilde graag onder de mensen blijven en als het even kon zich nuttig maken met velerlei karweitjes in de parochie.

### Communitéit – Gemeenschap

Eind jaren '60 verliet frater Frits de grote communitéit en sindsdien heeft hij 17 jaar met een kleine groep medebroeders op de Stadhouderslaan in Utrecht gewoond en daarna – met broeder Peter van Iersel – 21 jaar in de Croeselaan en ten slotte nog 6 jaar op de Melissekade in het Utrechtse Leidse Rijn.

Maar ook al leefde Frits niet meer in een grote communitéit, de binding met de congregatie bleef. Maandelijks was er bijvoorbeeld in

hun huis een samenkomst met de beide provinciaal oversten van de Congregatie van Johannes de Deo, waar Peter toe behoort, en die van de Fraters van Utrecht, de congregatie waar Frits lid van is.

Hun huis werd als een jonge gemeenschap gezien, die op eigentijdse wijze gestalte gaf aan het hedendaagse kloosterleven. Frits vertelt: "Sinds de oprichting van ons fraterhuis op de Stadhouderslaan in Utrecht zijn we meegegroeid naar een nieuwe vorm van gemeenschapsleven en kloosterling zijn. We moesten wegen zoeken en kregen de goedkeuring daarvoor. Ja, denk je eens in: geen kloosterform meer die zo bekend was voor iedereen, geen kloosterkleed meer waaraan je herkenbaar was voor de mensen en werkzaamheden doen die je vroeger alleen in kerkelijk verband mocht uitvoeren.

De eigen verantwoordelijkheid kreeg steeds meer nadruk en soms kon je wel eens de indruk krijgen, dat je het zelf allemaal alleen moest uitzoeken. Dit alles was zo heel anders dan het leven dat we



leidden in de eerste jaren van ons vaste kloosterleven."

Zijn drijfveer echter om niet alleen voor zichzelf te leven, maar zich juist als religieus in te zetten voor anderen, bleef altijd zijn leidraad en deed hem voortgaan.



#### Nieuw Begin in De Bilt

Ja, frater Frits is eindelijk voorgoed neergestreken in ons enige nog grote fraterhuis in De Bilt. Hij heeft na vele jaren, wonend in Utrecht de beslissing genomen in de Schorteldoeksesteeg te De Bilt te gaan wonen.

Door zijn werkzaamheden op diverse terreinen, zijn sociale contacten en zijn uitgebreide vrienden- en kennissenkring die allemaal intact bleven, was de overgang naar De Bilt voor hem geen groot probleem. Daar komt nog bij dat hij het Fraterhuis St.-Jozef al goed kende. Hij vertelt: "Toen ik van mijn specialist in het ziekenhuis te horen kreeg dat mijn rechterbeen geamputeerd moest worden en dat ik een langere periode van revalideren nodig had, kreeg ik meteen het aanbod dit in het fraterhuis in De Bilt te komen doen. Met genoeg heb ik dit aanbod aangenomen. Zo leerde ik mijn medebroeders van het grote huis weer beter kennen en dit na zo'n veertig jaar! Maar in al die jaren is er natuurlijk wel verschrikkelijk veel veranderd bij mij, maar ook bij de andere fraters. Dus wennen was het wel!" De revalidatie bij de amputatie van zijn rechterbeen verliep voorspoed-

dig, al waren de fantoompijnen, waar hij tot op de dag van vandaag nog last van heeft, een pijnlijke ervaring en een grote teleurstelling voor hem.

#### Wat te doen na...

Na zijn revalidatieperiode in De Bilt keerde frater Frits Stevens terug naar zijn gemeenschap in Leidsche Rijn. De laatste tijd gingen Frits en Peter echter toch wat verder nadenken over hun toekomst en wat de mogelijkheden en wensen konden zijn.

De conclusie werd dat Peter er voor koos naar Nuenen te verhuizen, waar meerdere medebroeders van zijn Congregatie van Johannes de Deo reeds wonen, en dat Frits Stevens naar het fraterhuis in De Bilt zou gaan.

De verhuizing bracht natuurlijk veel werk met zich mee, waarbij ze heel veel steun kregen van Nel van der Meer, hun trouwe steun en toeverlaat sinds 1971. Ook Ria Ypma liet zich bij dit alles niet onbetuigd. In onderling overleg werden de kamers ontruimd, zaken verdeeld en nieuwe dingen aangeschaft. Bij zo'n verhuizing weet je gewoon niet wat je zoal verzameld hebt en wat je er mee moet doen. Maar Frits en Peter zijn er heel goed uitgekomen.

#### Verhuisd

En zo betrok frater Frits Stevens op 20 augustus 2014 een mooi appartement in de nieuwbouw van het fraterhuis en richtte dit smaakvol in. Vanwege zijn geamputeerde been is Frits aangewezen op een elektrische fiets. Deze fiets kan hij meenemen naar zijn kamer en er is zelfs al een extra pad aangelegd naar zijn kamer toe, zodat hij niet meer het hele stuk vanaf de fietsenstalling hoeft te lopen.



Replica's van de lichtboogfiguren op de St.-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch

Hij begint zo langzamerhand de weg te vinden om het huis heen en ook in huis krijgt hij zijn ritme te pakken. Wel moet hij wennen aan allerlei regels, gewoonten, tijden van eten en samenzijn, maar tegelijkertijd is dit een uitdaging voor hem. Door Frits' opgeruimdheid en positieve instelling weet hij zich gauw thuis te voelen in de nieuwe omgeving. Zijn plaatsje in de recreatie, onze ontspanningsruimte, heeft hij reeds gevonden.

En zo kan Frits, naast de activiteiten in de H. Martinusparochie, en naast de verplichtingen die je in de eigen gemeenschap hebt, zich weer helemaal richten op de naasten en degenen die hem nodig hebben.

Hij blijft voorlopig de "postduif" van de H. Martinusparochie, waar hij mee begon toen het nog de H. Aloysiuskerk heette. Ook bezoekt hij regelmatig de ouderen, hulpbehoeftigen en kennissen in de parochie. Hij vertelt: "Om eerlijk te zijn zag ik er niet tegenop naar De Bilt te gaan, maar hoe we uit elkaar zouden gaan was wel een spannende gebeurtenis." Maar de contacten met broeder Peter van Iersel blijven hem dierbaar en dat is omgekeerd ook zo; regelmatig zoeken zij elkaar op. Eind goed al goed dus.

#### Toch weer thuis..... En actief

Vervelen doet hij zich niet; hij heeft bezigheden te over. Hij maakt graag kruiswoordpuzzels en cryptogrammen enz., hij houdt van kaarten en spelletjes doen zoals

scrabble, hij kijkt tv en laat zich boeien door voetbal. Maar zijn meest favoriete hobby is fietsen.

Als fietsende, in plaats van vliegende, 'postduif' doorkruist hij heel Utrecht voor de parochie, die inmiddels bestaat uit een conglomeraat van 5 parochies in de Schildersbuurt, Hoograven, Kanaleneiland, Rivierenwijk en Tuindorp. Maar hij gaat ook buiten de parochiegrenzen en vooral in de wijk Leidsche Rijn komt hij graag.

Frits woonde daar de laatste 6 jaar en werd getroffen door de verschillende bouwstijlen, de ruime opzet en het pad van zo'n 10 km. lengte



Een Frits typerende straattegel op het Smakelaarsveld in Utrecht.

voor fietsers, trimmers en skeelers dat tot Vleuten doorloopt. Zelfs historisch besef ontbreekt daar niet: er wordt een heus castellum gebouwd dat de Romeinse tijd van 2000 jaar geleden zal doen herleven. Het is een geweldige wijk, vindt hij.

Verder is hij medewerker van de redactie van Inko (het informatie- en contactblad voor de fraters) en sinds kort ook lid van de activiteitencommissie van het fraterhuis. Mediteren doet hij dagelijks. Paus Franciscus ervaart hij als een inspi-

rerende figuur, want hij handelt menselijk en maakt moeilijke situaties bespreekbaar. De paus hecht waarde aan openheid en los van wat daar per direct uitkomt, geeft dit hoop voor de toekomst.

Het appartement van Frits is gezellig. Hij heeft een leuk verlicht aquarium in zijn pantry staan, waardoor deze donkere ruimte die geen ramen heeft, prachtig verlicht wordt. In zijn kamer hangt aan de muur een plank met daarop 19 van de 96 lichtboogfiguren van de St.-Jan in Den Bosch. Verder hangt er in zijn woonkamer een ets van de basiliek met aangrenzend karmelietenklooster in Boxmeer, als herinnering aan zijn roots. Met zijn familie in en rond Boxmeer heeft hij overigens nog steeds prima contacten. Vroeger zou hij voor geen prijs het carnaval in Boxmeer gemist hebben, maar nu gaat hij daar niet meer heen. Je moet keuzes maken, zegt hij, en als je ouder wordt vooral loslaten. Dingen als het carnaval, en ook zijn rijbewijs, vallen daaronder. Hij blijft echter vrolijk en optimistisch. Zijn lach schalt in ieder geval nog regelmatig door het huis.

Frater Frits heeft zijn draai weer gevonden. De overgang naar De Bilt viel niet tegen, gaf hem eerder een gevoel van thuiskomst. Gelukkig maar!

*Frits, het was goed met je te praten. We wensen je het allerbeste en nog vele goede jaren in de gemeenschap van De Bilt.*

## DE HERBERG



trapeuning, klopte zijn laarzen af tegen de onderste trede en ging naar binnen. Barbara – jullie kennen haar allemaal – stond achter de toog glazen te spoelen. Jozef vroeg: "Hebt u nog een kamer voor twee personen? Niet te duur?" Barbara was die dag met het verkeerde been uit bed gestapt. Ze zei kortaf: "We hebben er wel een, maar die is bezet. Kan er ook niets aan doen."

Jozef pakte de ezel bij zijn halster en liep een paar huizen verder tot bij 'Het Lam'. Geschrokken bleef hij op de drempel staan, want aan de tafeltjes zaten deftige heren met witte boorden en witte manchetten. Dat waren de landmeters die het nieuwe stroombed van de rivier afpalen moesten. De kastelein zag Jozef in de deur staan en ging vlug naar hem toe omdat hij niet wilde, dat de heren gestoord werden. "Nee, nee, m'n waarde, het gaat niet. Bij mij niet. Maar vraag even bij 'De Zon', die hebben een aparte kamer voor werklui! Misschien kun je daar..." Dat van die aparte kamers zei hij zo luid, dat de landmeters het horen moesten.

De waard en de vrouw van 'De Zon' waren echt vriendelijk tegen Jozef. Ze zeiden bijna tegelijk: "Met de beste wil van de wereld, het gaat niet! Die kamer is vol. En dan, onze oudste is hier met vakantie, hij studeert in Nijmegen, theologie, anders had je gerust zijn kamer kunnen krijgen." "Dank je wel," zei Jozef. "Goede nacht, goede reis!" zeiden de waard en waardin van 'De Zon'.

Ook bij de volgende herberg 'In de Rijkspost' hadden Maria en Jozef geen geluk. De lichten waren al uit en toen Jozef met zijn wilgenstok tegen de deur klopte, stak de herbergier boven zijn hoofd uit het raam: "Wat is er aan de hand? Is me dat een manier van doen?" "Hebt u misschien een kamer voor m'n vrouw en voor mij? Mijn vrouw is ziek!" riep Jozef. "Maak dat je wegkomt," schreeuwde de man. "Ik verhuur mijn kamers niet aan vagebonden." Rinkelend klapte het raam dicht.



Jozef werd bedroefd. Maria trok de sjaal over haar hoofd en zei: "Misschien is er nog een herberg in het dorp." Meester Koen keek naar mij. Alle jongens en meisjes draaiden hun hoofd naar mij. Ze wisten allemaal, dat de laatste herberg van het dorp de herberg van mijn ouders was: 'Veldzicht'.

Het bloed schoot me naar de oren en ik wist niet waarheen ik kijken moest. "Nou Hansje," vroeg meester Koen, "wat zou jij gedaan hebben, als Jozef bij jullie om een kamer had gevraagd?" Ik stond op en stotterde: "O, mijnheer... ik, ik zou ze wel geholpen hebben." De uitwerking van het verhaal was

ingrijpend. Bij alle herbergen die Maria en Jozef afgewezen hadden, werden de ruiten ingegooid en de waard van 'Het Lam' kreeg een brandende voetzoeker tegen de slip van zijn jas.



Er waren twee, drie jaren verlopen, en weer was het de avond voor Kerstmis. Mijn oudste zusters en ik zaten in de gelagkamer bij elkaar en wachtten op de kerstviering. Aan de stamtafel zaten een paar mannen. Ze dronken bier, wijn of een borrel en praatten over de onbelangrijkste dingen van de wereld. Iedere nieuwe bestelling betekende langer uitstel van onze kerstvreugde. Maar op het laatst zei mijn vader: "Schluss. Wij hebben feest. Naar huis jullie. Wij willen toch minstens een avond per jaar alleen zijn." Ze betaalden en vertrokken.

Mijn vader wilde juist achter de laatste gast de deur grendelen, toen er op straat een auto stopte. Vlak daarop kwamen er voetstappen de trap op. Daar stonden een heer en een dame in de deur en vroegen: "Hebt u een kamer vrij?" "Ja," antwoordde mijn vader, "maar het is kerstavond." "Och, geeft u ons logies," zei de vrouw. "Eigenlijk wilden we naar de stad

rijden, maar ik voel me niet helemaal goed."

Mijn vader zei: "Goed dan, we zullen een kamer in orde maken." Ik was wanhopig. Ik wist, dat gasten betekenden: opnieuw eindeloos wachten op onze kerstvreugde. Er moest eten gekookt worden, bedden opgemaakt, waskommen gevuld en kruiken heet gemaakt. En mijn vader zei doodgewoon "ja", trok zich niets aan van kerstavond en evenmin van mij. Ik holde naar boven, sloot me op in mijn kamer, viel op bed en huilde in het kussen. Hardop en hartverscheurend zoals een jongen in zijn kopigheid huilen kan.

Toen even daarna mijn moeder aan de deur klopte en vroeg of ik ook aan de feesttafel wou komen, gaf ik geen antwoord. Vlak daarop hoorde ik voetstappen van mijn vader op de trap. Nog voor hij de klink van de deur pakken kon, had ik binnen de sleutel omgedraaid. Voor mijn vader was ik bang. Maar hij was doodkalm. Ik hoorde hem naar zijn eigen sleutelbos grijpen.



Er was geklik van de sleutel in de buitenkant van het ouderwetse slot.

Toen vader binnenkwam, lag ik voorover op mijn bed. Hij legde me de hand op het hoofd dat nog schokte van het snikken en zie: "Ken jij het verhaal van Bethlehem, je weet wel, toen Maria en Jozef een herberg zochten en niemand hen binnenliet?" Natuurlijk kende ik dat en hoe schaamde ik mij, daar nu aan herinnerd te worden.

Toen ik in de gastenkamer kwam, zat mijn broer Hugo aan de piano en speelde kerstliedjes. De lichtjes van de kerstboom waren aan. Ook de vreemdelingen stonden met glinsterende ogen toe te kijken. Het werd een echte kerstavond. Ik kreeg een blokkendoos, een verdoos en een boek van Robinson Crusoe. Maar waardevoller dan alle geschenken was een vroeg besef: hoe moeilijk het is het goede waarvan je gehoord hebt, ook zelf te doen.

*Hans Bender / Nederlandse vertaling Johan van Os*

## IN MEMORIAM FRATER SILVANUS SMINK

*"De Humor kruidt en kleurt ons leven." Dit is een van de vele uitspraken, en u zult er nog meer tegenkomen in dit in memoriam, waarop frater Silvanus, Jan Smink, ons regelmatig trakteerde. Op 3 september 2014 moesten wij afscheid van hem nemen. Zijn laatste maanden waren zwaar, maar we hebben hem nooit horen klagen.*



Frater Silvanus, Jan Smink, werd geboren in het Gelderse Westervoort. Hij was een van de acht kinderen Smink. Het gezin Smink stond bekend als een degelijk katholiek gezin. Al op jonge leeftijd gaf Jan te kennen dat hij frater wilde worden. Zo werd hij juvenist van het Juvenaat Sint-Jozef, aan de Kroostweg in Zeist. Jan wilde onderwijzer worden. Omdat echter bleek dat de opleiding voor Jan te zwaar was, kwam hij op de drukkerij terecht. Doordat de Duitsers de kweekschool in 1942 bezetten, werden fraters en leerlingen ondergebracht in landhuizen en kastelen in de omgeving. Jan kwam samen met de overige vakjongens en fraters in Huize Amelisweerd aan de Kromme Rijn in Bunnik te wonen. Het waren avontuurlijke jaren en hij genoot met volle teugen. Elke morgen ging hij samen met een andere juvenist naar de drukkerij in het Gregoriushuis aan de Herenstraat in Utrecht. Daar raakte hij bekend met de drukkerijwereld die de rest van zijn leven zou bepalen.

Als jonge frater werd hij na zijn inkleding op 13 augustus 1945 eerst als keukenhulp tewerkgesteld.

Daarnaast volgde hij de studie aan de Grafische Vakschool om zich verder te bekwamen. Toen de Gregorius Drukkerij na de Tweede Wereldoorlog vanuit het Gregoriushuis in Utrecht naar het terrein van de kweekschool in Zeist verhuisde, kwam Silvanus daar ook te wonen en te werken. Hij was blij, en ook wel een beetje trots, dat hij nu zijn vak kon uitoefenen in deze uitgebreide grote en moderne drukkerij. Zijn taak was het de vele schoolboekjes en godsdienstmetho- den uit te typen op de zetmachine om deze later in een matrijs te plaatsen en persklaar te maken. Ooit gebeurde het wel eens dat zo'n 'raamwerk' kwam te vallen. Met eindeloos geduld werd alles dan weer bij elkaar gezocht. Hij groeide in zijn vak en kwam uiteindelijk te werken achter een van de twee grootste zetmachines op onze

drukkerij. Het verwerken van teksten was niet alleen een kwestie van zetwerk, voor Jan werd het ook een uitdaging om de tekst vast te leggen in zijn geheugen. Hem bezig te zien achter 'de kar', zoals hij zijn machine noemde, was jarenlang een vertrouwd beeld op onze drukkerij. Hij stelde er eer in om aan bezoekers te demonstreren hoe het proces in zijn werk ging. Groepjes juvenisten of kwekelingen die een bezoek brachten aan de drukkerij, kregen allen hun naam in lood gegoten. Daar had hij schik in, en het was natuurlijk ook een leuke afleiding naast het eindeloze uittypen van schoolboeken, want hij heeft er heel wat gezet.

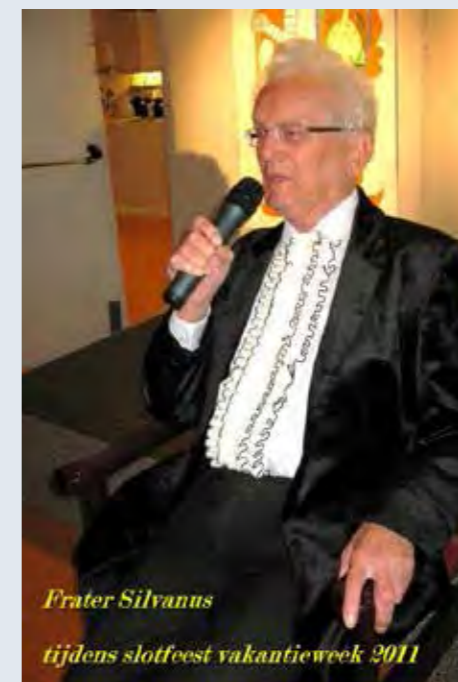
Begin jaren vijftig kwam Silvanus in aanraking met het zogenaamde bekeringswerk. In die jaren was het nog niet zo vanzelfsprekend dat er gemengd gehuwd werd. Niet-katholieke jonge mensen die wilden trouwen met een katholieke partner kregen geloofslessen om gedoopt te kunnen worden. Dit cursuswerk werd geleid door de dames van De Graal, een groepering van lekendames. Silvanus heeft dit werk jarenlang in de avonduren met heel veel zorg en toewijding gedaan. Van de goede herinneringen die men hieraan had, getuigt het feit dat wij bij zijn avondwake nog enkele van deze dames mochten begroeten.

Silvanus had zijn hele leven een grote belangstelling voor het kerkelijk gebeuren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij terecht kwam in het Religieuzen Beraad van de

regio Utrecht. Hij is daar zelfs een groot aantal jaren voorzitter van geweest. Hij was ook een belezen man. Door zijn werk kwam hij natuurlijk veel in aanraking met boeken, maar in zijn vrije tijd toonde hij ook belangstelling voor het kerkelijk recht, encyclieken en andere religieuze documenten. Hij had een indrukwekkende boekenkast op dit gebied. Zijn grootste belangstelling ging echter uit naar Vondel, de dichter des vaderlands. Al in zijn jonge jaren las hij Vondel en leerde hij hele verzen uit het hoofd, die hij dan met veel verve kon opzeggen. Tot op hoge leeftijd kende hij deze teksten nog. Het Onze Vader van Vondel was een van zijn favorieten. Daarnaast sprak hij graag over de Heerlijkheid der Kerke. Het gedicht 'Constantijntje Cherubijntje', dat Vondel schreef bij de dood van zijn zoon- tje Constantijn, behoorde ook tot zijn lievelingsteksten. Tijdens een slotfeest op het eind van de vakantie enkele jaren geleden, bracht hij dit gedicht puntgaaf ten gehore.

Als juvenist leerde ik frater Silvanus midden jaren vijftig kennen. Elke morgen bij het ontbijt zagen wij hem langskomen op weg naar de drukkerij. Wij ervoeren hem als een uitermate vriendelijke frater. Opvallend vond ik toen al, dat hij altijd dubbel groette. Hij kende veel juvenisten bij naam; dan hoorde ik, als ik hem tegenkwam: "Dag Ton, goede morgen jongen." Toen ik zo'n vijftig jaren later in De Bilt kwam wonen, groette hij nog steeds op deze manier. Zijn vriendelijkheid was ontwapenend. Ook onze kapelgasten, medebewoners en gasten hebben hem als een beminlijk mens leren kennen. Naar ons verplegend personeel

was hij zeer voorkomend. Complimentjes waren niet van de lucht. Jan kon vol dankbaarheid genieten van de zorg en aandacht die hij kreeg. Zelfs een eenvoudige maaltijd kreeg altijd zijn goedkeuring. "Zuster, het was weer uitstekend voor elkaar." Mogelijk onder invloed van de vele teksten van Vondel had hij zich op den duur een taalgebruik eigen gemaakt van zeer welluidende volzinnen; "De zorg van onze verpleging voor onze broederschap getuigt van een hartelijke genegenheid welke gepaard gaat met een gepaste distantie." Ja dat is een hele mond vol en daar deden wij dan het



zwijgen toe. Maar hij bedoelde het niet gekscherend, het was een taalgebruik dat wij van hem kenden en accepteerden. Een van zijn regelmatig terugkerende 'stellingen' was: "Taal is er om aangewend te worden" of "Het woord is het voertuig van de gedachte."

Papier is waar hij zijn hele leven door omgeven geweest is. Dat

papier een bepaalde structuur heeft, is echter niet bij iedereen bekend. De papiervezels hebben bepaalde stroomrichting. Bij het scheuren van een vel papier merk je dit direct. Silvanus wist dit precies en heeft het ons diverse keren uitgelegd. Eenmaal op oudere leeftijd kende ook hij het gegeven van de herhaling dus hebben wij zijn stokpaardjes menig keer geduldig aanhoord, zij het soms onder enig zuchten van ... "Jan, nu even niet."

Toen Silvanus er 40 dienstjaren op had zitten en de drukkerij ook nog eens verkocht werd heeft hij een moeilijke tijd doorgemaakt. In die tijd openbaarde zich ook keelkanker bij hem. Na een zeer intensieve en langdurige behandeling is hij hiervan hersteld, maar zijn stem bleef hees en schraperig van klank. Een andere handicap waar hij in zijn laatste levensjaren mee geconfronteerd werd was zijn absence, een plotseling wegvallen. Zijn valpartijen waren zo abrupt en onverwacht dat hij in zijn gewone dagelijkse doen uiteindelijk een (fiets) helm moest dragen in huis. Hij deed dit zonder klagen maar ervoer het wel als een noodzakelijk overlast. Zijn wereldje werd kleiner en kleiner. Eerst werd hem het dagelijkse fietsen ontraden omdat hij een aantal keren kwam te vallen. Toen moest hij zijn dagelijkse wandelingen in de omgeving stoppen door deze valpartijen. Uiteindelijk ook zijn z'n 'blokjes' in de binnentuin. Een laatste hevige val vlak voor zijn kamer op zondagmorgen eind augustus is zodanig ernstig geweest dat hij bedlegerig werd en wij op 3 september afscheid van hem moesten nemen.

frater Ton Oostveen

## TEKST UIT DE AVONDWAKE

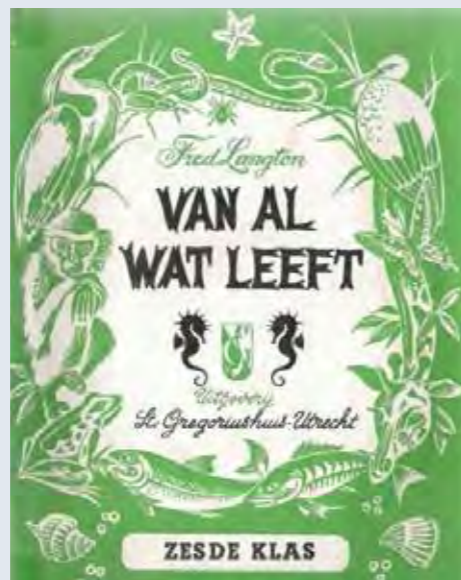
Onze medebroeder frater Ton Augustin schreef voor zijn avondwake onderstaande tekst die wij u niet willen onthouden. Hierin spreekt frater Silvanus nog eenmaal tot ons vanuit de 'Hemel':



Nog één keer, beste medebroeders, huisgenoten, vrienden en bekenden wil ik, frater Silvanus, jullie toespreken en vragen of jullie weten wat papier is? Die vraag waarop tijdens mijn aardse leven vaak diep zuchtend werd gereageerd, kwam voort uit het feit dat ik een groot deel van mijn leven als machinezetter tussen lood en papier heb doorgebracht, achter de 'kar' zoals ik de machine waarmee ik werkte, aanduidde. Via mijn 'kar' zagen diverse geschriften, met of zonder stroomrichting, het levenslicht.

Waar het hart vol van is, loopt de mond van over. Dikwijls viel dan ook de naam frater

Roland Disch, die door de samenstelling van zijn taalmethod: 'Door taal verbonden' en zijn biologiemethod: 'Van al wat leeft' (die hij schreef onder het pseudoniem Fred Langton), veel heeft bijgedragen aan de financiële positie van de congregatie en volgens mij ook aan de opbouw van de missie in Indonesië. Roland kan dan bij mij ook geen kwaad meer doen. Dat ligt dan in de lijn dat kwaadspreken nooit mijn sterkste zijde is geweest.



Alhoewel ik nooit in commissies ben benoemd of geroepen werd tot een hogere functie mocht ik mij wel bekwamen in het geven van godsdienstlessen aan catechumenen waarbij ik het woord als voertuig van de gedachten in volle glans en glorie kon aanwenden en de begeleiding van doopleerlingen naar de Una Sancta.

Vaak is mij in mijn aardse leven gevraagd naar de herkomst van mijn kloosternaam, door jullie zo dikwijls verbasterd tot Jan Silvanus. Om mij te spoedig in de vergetelheid te laten verdwijnen geef ik hier de vindplaats van die naam in de H. Schrift: zie 1 Petrus 5-12. Het opzoeken van die vindplaats valt hier reuze mee. In de hemel weet je het meteen. Zo weet ik nu ook zonder na te denken wat er staat in Efeziërs 6, 17. Daar staat iets over een Helm des Heils. Wat daarmee bedoeld wordt, is me nu volkomen duidelijk.

Het is wel iets heel anders dan de vermomming waarmee ik lang heb rondgelopen in het St.-Jozefhuis. Met: "Jan, je helm!" werd ik vaak teruggelaten door kritische of bezorgde medebroeders en huisgenoten. De bevrijding van die helm voelt hier in de hemel dan ook als een tweede verlossing, zij het zonder hoofdletter.

O ja, voor ik het vergeet: ik heb Joost van den Vondel al ontmoet en met hem zijn Onze Vader gebeden. Hij wees mij er wel op dat hij de ongelovige overledenen had gemist als ik de beurt kreeg toegewezen om de maaltijd te openen of te sluiten. En omdat Joost dat zegt, zal het niet meer gebeuren.

Met de verzorgenden onderhield ik een zuivere, hartelijke vriendschap; ze zullen mijn dropjes en misschien ook wel mijn complimentjes missen.

Vol dankbaarheid en Liefde heb ik van jullie, mijn medebroeders en huisgenoten afscheid genomen. Je moet het mij maar niet kwalijk nemen dat ik een lieve zuster heb gevraagd mij uiteindelijk te zegenen voor ik ging sterven.

Tot weerziens!

*Jan, uit de uitgesproken tekst kom je naar voren als een eenvoudig mens, zonder poeha of geheime agenda.*

*Eenvoud is het kenmerk van het ware. Dat zouden jouw woorden kunnen zijn.*

*In onze Constituties lees ik: Eenvoud vraagt dat je in alles richt naar God en het goede nastreeft zonder bijbedoelingen. Die regel gaat over jouw leven.*

*Als je nog eens tot de eer der Altaren wordt verheven, en dat is gezien het waaien van de frisse wind in Rome niet onmogelijk, dan heb ik al een naam voor jou bedacht: de zalige Silvanus de Eenvoudige. Een eretitel waarin je gekend mag blijven.*

Jan, adieu! Ga met, in God!

## KORT NIEUWS



- Op 20 augustus verlieten frater Frits Stevens en broeder Peter van Iersel hun woning in de Melissekade te Utrecht. Peter ging naar het Brabantse Nuenen alwaar de broeders een gemeenschap hebben en Frits verhuisde naar de Schorteltoeksesteeg in De Bilt en voegde zich bij de fraters, waarmee de gemeenschap weer een nieuw lid kon begroeten. Zo kwam er een eind aan het jarenlang samenwonen van Peter en Frits.
- Konden wij in de vorige aflevering van Onder Ons alleen maar melden dat frater Bernard Dreuning opgenomen was in het ziekenhuis, nu kan ik u mededelen dat frater Bernard op 9 september thuis is gekomen. Zijn klachten zijn grotendeels verdwenen en hij heeft al weer wat werkzaamheden opgepakt.
- Op 10 september was de jaarlijks terugkerende quizmorgen. Onder de bezielende leiding van mevrouw Lineke van Wolferen werden op verschillende terreinen vragen gesteld waarbij het aardige was dat eenieder mee kon doen. Het werd een geanimeerde morgen met verrassende vragen die niet altijd even makkelijk bleken te zijn.
- Voor de zomer hebben Hélène van Rijswijk en Rosalind Oosterom het diploma voor verpleegkundige A gehaald. Voor wie het nog niet mocht weten: Hélène en Rosalind zijn beiden werkzaam in het St.-Jozefhuis. Onder het genot van een hapje en een drankje werden beide dames toegesproken en ontvingen bloemen plus een door frater Hilarius gemaakte oorkonde.
- In de eerste helft van november is de heer Chris van Tol gerevalideerd in ons huis in De Bilt. Een gebroken voet en een ernstige gezichtsbeschadiging maakten een verblijf met verzorging noodzakelijk. Op 14 november kon hij huiswaarts keren in de hoop dat een algeheel herstel niet te lang op zich laat wachten. Wij wensen hem dat van harte toe.
- Bij frater Ton Oostveen is na een lange periode van pijnklachten en onderzoeken een tekort aan zuurstof rond het hart geconstateerd. Een poging tot dotteren op 17 oktober moest worden gestaakt omdat er te veel stolsels in de te dotteren bypass zaten. Een week later kreeg hij in de nacht van 27 op 28 oktober een lichte hartinfarct. Daarvan is hij nu herstellende. Met behulp van medicijnen en anti-stolling worden de klachten tegengegaan. Op een later tijdstip wordt bekeken of er toch gedotterd kan worden. Wij wensen Ton sterkte voor de komende tijd.
- Op 17 november heeft de heer Co Winnips zijn intrek genomen in het St.-Jozefhuis in De Bilt. Voor de heer Winnips zijn de fraters geen onbekenden, want hij was een trouwe gast in onze zondagse viering in de kapel. Het zal een hele overgang zijn: van alleen wonende naar het wonen in een gemeenschap. Wij wensen hem in ieder geval alle goeds. Met de komst van de heer Winnips wonen er 34 personen in het St.-Jozefhuis; 28 fraters, twee priesters, een echtpaar, een zuster en een man.

frater Wim Versteeg



## MEDE-LEVEN

*De fraters van Utrecht mogen dan zo jong niet meer zijn, dat weerhoudt hen er niet van met mensen mee te leven en zich naar vermogen in te zetten voor anderen. We willen in dit verband eens een project voor het voetlicht halen dat de fraters ondersteunen: de Stichting Buurtpastoraat Utrecht.*

Het Buurtpastoraat Utrecht begon in 1992 als Oude-Wijkenpastoraat onder het Aartsbisdom Utrecht met de buurtpastores Monique de Bree en Titus Schlatmann. In 2008 werd het een zelfstandige stichting, nadat het bisdom het oude-wijkenpastoraat niet langer als kerntaak zag. Het bestuur van het buurtpastoraat maakte uitdrukkelijk de beleidskeuze om het werk als pastoraat voort te zetten en richtte in november 2008 de Stichting Buurtpastoraat Utrecht op. Men wilde gestalte blijven geven aan het oorspronkelijke doel "om op grond van het evangelie aanwezig te zijn bij de mensen in oude stadswijken om hen vanuit hun leefsituatie te ondersteunen in hun streven naar herstel en behoud van hun waardigheid en zeggenschap in zaken die hun bestaan bepalen, en in hun zoeken naar perspectief in hun leven en samenleven."

Dat klinkt misschien wat abstract, maar het wordt heel concreet gemaakt. Over de praktische invulling spreken we met Heleen Heidinga, pastor bij het Buurtpastoraat.

Heleen, die theologie studeerde aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, werkte eerder als diaconaal werker in een buurthuis in Den

Haag. Het begeleiden van vrijwilligers en activiteiten kost veel tijd, waardoor zij vooral intern bezig was. Ze merkte op den duur dat ze behoefte had aan meer 'naar buiten' gaan. Ze wilde weten wat er in de wijk leefde. Toen ook ging ze de cursus 'Inleiding in de Theorie van de Presentie' volgen en vond daarin de theoretische basis die aansloot bij haar praktijkkennis en intuïtie meer naar buiten te willen, om vandaaruit te begrijpen wat voor plek een buurthuis kan zijn voor buurtbewoners. Monique de Bree, pastor van het Buurtpastoraat Utrecht, was één van de praktijkdocenten van die cursus die Heleen aanmoedigde meer naar buiten te gaan en het werk vanuit de buurtbewoners te laten inrichten. Dat vraagt om het aangaan van een relatie. Dat was voor haar een eerste ervaring met het fenomeen 'exposure'; je laten onderdompelen



in de wijk en vanaf de straat langzaam contacten en relaties proberen op te bouwen met bewoners. Door deze andere werkwijze kwam Heleen bijvoorbeeld bij cliënten van de voedselbank thuis en leerde begrijpen wat er allemaal speelt in de levens van mensen, op een heel andere manier dan de vrij vluchtige ontmoetingen in het buurt-

huis. Deze contacten waren goed; er ontstond een relatie, er kwam vertrouwen. Door de crisis en een vacaturestop echter kon Heleens tijdelijke contract helaas niet omgezet worden in een definitief contract en moest ze het project vaarwel zeggen.

Kort daarna zocht het Buurtpastoraat Utrecht een nieuwe pastor voor een pilot-project in samenwerking met Wooncorporatie Mitros en de Stichting Presentie. In de buurt Zuilen-Noord rondom het Queeckhovenplein stonden namelijk naoorlogse flats en eengezinswoningen die dringend aan renovatie en sloop toe waren. Dat gaf voor veel mensen al jarenlang problemen en schrijnende situaties; de huizen verpauperden, er was kou, schimmel, vocht en geluidsoverlast en dat doet wat met je gezondheid en nachtrust. De wooncorporatie zocht naar mogelijkheden om hun huurders de begeleiding te bieden op een manier die passend is voor de meest kwetsbare mensen in de samenleving. Daarom zochten ze de samenwerking met Buurtpastoraat Utrecht en Stichting Presentie en durfden ze het experiment aan een buurtpastor aan te stellen.

Toen Heleen daar in april 2010 startte, hadden de bewoners dringend behoefte aan iemand met begrip voor hun situatie, iemand die bereid was te luisteren en hen concreet te helpen met het zoeken naar oplossingen voor hun problemen. Gevraagd naar haar ervaringen, zegt ze dat het een fantastische baan is. Ze heeft een diep besef van de noodzaak van haar

werk en heeft het gevoel dat ze hier moet zijn, bij de mensen die hulp nodig hebben, naast hen, samen het leven leven. Ze merkt dan hoe zwaar het bestaan soms voor mensen is, waar ze tegenaan lopen en zich keer op keer aan stoten en hoe vaak het voorkomt dat bewoners bij voorbaat al vanuit wantrouwen worden bejegend in plaats van vanuit vertrouwen. "Het werk doet meer met me dan ik me tevoren gerealiseerd had," zegt Heleen. Ze doet veel samen met de bewoners. Waar nodig helpt ze hen bij hun contacten met de verhuurder, uitkeringsinstanties, schuldhulpverlening enzovoort, maar het is vooral de relatie, het vertrouwen dat ontstaat, dat het geheel breed maakt en dat zo waardevol is. Dat is ook wat ze terugkrijgt van de buurtbewoners. Inmiddels zijn bijna alle 194 gezinnen uit de sloopwoningen met voorrang naar een nieuwe woning verhuisd, veelal elders in Zuilen. Het project loopt dan ook ten einde en dit is het laatste jaar dat Heleen er zich voor kan inzetten.

Per 1 januari 2015 gaat Heleen werken in de Utrechtse Geuzenwijk, voorheen Betonbuurt genaamd, een belendende wijk van de Queeckhovenbuurt. Er kwamen namelijk signalen dat het ook in deze buurt niet goed gaat, ondanks de grote renovaties die er zijn geweest. De buurt is gesloten, er heerst wantrouwen richting gemeente en instellingen en er zijn spanningen tussen de bevolkingsgroepen. Als onderdeel van het programma 'Opvoeden en opgroeien in armoede' van het Skanfonds (SKAN = Stichting Katholieke Noden) wordt het project gestart waarbij het gaat om hulp en steun voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Ook hier gaat ze de

presentiebenadering inzetten. Om vanuit de leefwereld van deze kinderen, vanaf de straat, de speeltuin of waar dan ook, kinderen te leren kennen, hun vertrouwen en dat van hun ouders te winnen en zo te begrijpen wie zij hier voor hen kan zijn en wat er voor hen nodig is. De wijkwelzijnsorganisatie Stichting Me'kaar is enthousiast en financiert mee. In opdracht van hen is Heleen nu al voor een paar uur begonnen als kwartiermaker in de Geuzenwijk. "Het is spannend om weer opnieuw te moeten beginnen, maar ik ken al een aantal gezinnen die hier naartoe verhuisd zijn vanuit de Queeckhovenbuurt. Het is



heel fijn dat ik een aantal van die gezinnen nog niet los hoeft te laten omdat de problemen daar nog te groot zijn of het vertrouwen in reguliere hulpverlening te kwetsbaar om ze over te kunnen dragen." Het project is gepland voor 3 jaar en de financiering voor het eerste jaar is rond. Voor de financiering van de resterende jaren wordt druk met verschillende partijen gesproken.

Sinds de zelfstandigheid van de Stichting Buurtpastoraat in 2008 blijft de financiering een heikel punt. Elk jaar moet gekeken worden of en hoe de benodigde inkomsten geregeld kunnen. Gelukkig leveren diverse donateurs en sponsors hun bijdrage. Eén daarvan is de solida-

riteitsbijdrage van de gezamenlijke religieuzen in Nederland via de KNR-commissie PIN (Projecten in Nederland), waarin de Fraters van Utrecht participeren. Tweemaal per jaar zijn er ontmoetingen van het bestuur en pastores van het buurtpastoraat met de religieuze instituten, waarbij inhoudelijke thema's vanuit het werk besproken worden. De leden van het Provinciaal Bestuur van de fraters nemen daaraan deel, evenals frater Leo Ruitenberg die tevens medewerker is bij het buurtpastoraat. Heleen vindt deze ontmoetingen inspirerend. Ze zegt dat bijna nergens anders zo goed begrepen wordt waar het in het buurtpastoraat om gaat. "De religieuzen begrijpen het werk van binnenuit, vanuit hun eigen ervaringen en vanuit dezelfde bron. Zij geven ons terug dat wij op hun schouders staan en dat wij het werk voorzetten dat zij begonnen zijn. Zij delen het besef dat het niet alleen om een probleem gaat maar om het hele leven van een uniek persoon, hoe belangrijk luisteren is, dat je samen successen kunt vieren maar ook samen kunt balen als iets niet lukt, terwijl dwars door dit alles heen de band blijft bestaan. Dat maakt dat ik me door de religieuzen gedragen voel."

Beste Heleen, we wensen je toe dat je je huidige project op een goede manier kunt afronden en dat je volgende project een succes wordt. We wensen jou en het gehele buurtpastoraat toe nog veel mensen bij te kunnen staan. Wij denken dat dat alle kans van slaan heeft, want je bevlogenheid is beslist een stap in de goede richting! Het allerbeste gewenst.

Adri Vergeer



## ECHTPAAR IN HET FRATERHUIS



*Sinds 15 april 2013 wordt het Fraterhuis Sint-Jozef in De Bilt ook bewoond door een echtpaar. Door dat het aantal fraters door overlijden afneemt, er geen of te weinig fraters zijn die de daardoor leeg gekomen kamers kunnen opvullen en men een groeiende leegstand geen goed toekomstbeeld vond, werd medio 2011 de eerste niet-frater medebewoner in het huis. Hij was een emeritus-priester. Na hem kwam er nog een pastor.*

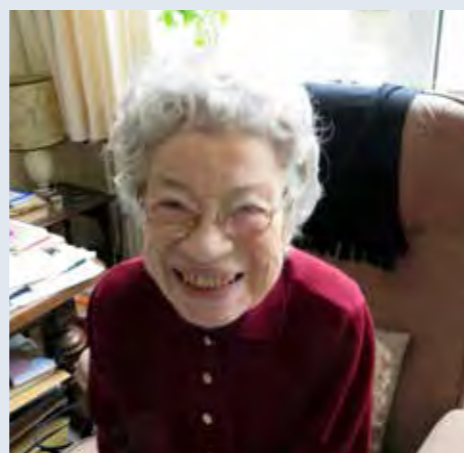
Inmiddels was de discussie op gang gekomen of er ook vrouwen en echtparen opgenomen konden worden in fraterland. De uitkomst hiervan was een "ja". Eerst kwam er een zuster en daarna het eerste echtpaar, de heer Ries Versteegh en zijn vrouw Christien Versteegh-Koch. Het leek de redactie van 'Onder Ons' een aardig idee om met dit echtpaar eens in gesprek te gaan en dat gebeurde dan ook. Onderstaand het verhaal.

Daags voordat zij hun intrek namen in het fraterhuis, was mijnheer Versteegh 88 jaar geworden, mevrouw was toen 92. Ze waren op een

leeftijd dat de lichamelijke ongemakken een rol gingen spelen, die moeilijk langer genegeerd kon worden. Ze werden minder mobiel, de auto werd weggedaan vanwege oogproblemen.

Achteraf hebben ze gehoord dat de kinderen zich zorgen over hen begonnen te maken. De jongste zoon heeft toen een verhuizing naar De Bilt aangekaart en er volgde een uitnodiging van de overste van het huis om te komen praten. Het was een warm gesprek, het ging leuk van twee kanten en het resultaat was dat ze de stap durfden zetten en zich echt welkom voelden in het huis.

Dat is nu anderhalf jaar geleden. Natuurlijk was het wel wennen. Van een leven waarin je alles zelf besliste en deed, zijn ze nu onderdeel van een geheel en dat vraagt aanpassing. Van een groot huis met veel ruimte werd overgegaan naar twee kamers. Loslaten was een sleutelwoord geworden, maar de verzorging die ervoor in de



plaats kwam, was nodig en maakte alles de moeite waard.

Maar waarom naar een fraterhuis en niet naar een 'gewoon' verzorgingshuis? Daar zit een hele voorgeschiedenis aan vast. Mevrouw Versteegh groeide op in een zeer religieus gezin. Twee van haar broers werden priester, een zus ging het klooster in. Twee andere broers trouwden en zij trouwde zelf, als eerste van het gezin. Ze haalt tijdens ons gesprek ter illustratie haar trouwfoto tevoorschijn waar zij met haar man, twee bruidsmisjes en een bruidsjonkertje in een prachtige witte trouwjurk op staat.

Maar dan is er nog broer Jo. Hij was frater van Utrecht, frater Samuel. Van zijn 77 kloosterjaren werkte hij er 30 in de missie van Indonesië, vertelt mevrouw trots. Via Samuel kwam zij van kinds af aan bij de fraters over de vloer. Zij heeft er gespeeld en de bel geluid als daar geen aanleiding toe was, waardoor de fraters in de war raakten en niet begrepen waarvoor zij door de bel werden opgeroepen. Kinderlijke ondeugd dus, maar

mevrouw Versteegh kan er zelfs nu nog om gniffelen.

Na hun trouwen ging haar man natuurlijk mee naar de fraters. Zo raakten zij vertrouwd met het fraterleven en met de fraters, wat er uiteindelijk toe heeft geleid dat zij zich nu thuis voelen in hun midden. In De Bilt.



En dat terwijl ze altijd in Utrecht woonden. Ze begonnen hun huwelijk in Tuindorp, verhuisden later naar de Tolsteegsingel en woonden vervolgens een flink aantal jaren wederom in Tuindorp. In de meer dan 60 voorbije huwelijksjaren deelden ze de zorg voor elkaar en voor de opvoeding van de vijf kinderen die ze kregen, vier jongens en een meisje. De kinderen studeerden veelal cum laude af en kwamen allemaal goed terecht. Een van de zoons werd priester, de anderen werden hartchirurg, huisarts en computerdeskundige. Mijnheer en mevrouw Versteegh vertellen vol trots over alle vijf evenals over de kleinkinderen, negen in getal inmiddels. Krantenartikelen en een tekening van een hond, die mevrouw van een van haar kleinkinderen kreeg opdat de hond haar zou beschermen, worden getoond om de trots te onderstrepen.

Dat die kleinzoon goed kan tekenen en schilderen, heeft hij niet van een vreemde. Op de muren van de kamers van het echtpaar hangen niet alleen familiefoto's, er prijken ook heel wat grotere en kleinere schilderijen en pentekeningen die mevrouw zelf maakte. Werkelijk heel mooi, kunststukjes gewoon. Op de vraag of zij wel eens een schilderij verkocht heeft, antwoordt ze laconiek, dat het daar nooit van is gekomen omdat ze nooit iets te

koop heeft aangeboden. Ze wilde alleen maar vastleggen wat ze mooi vond. Nou, volgens mij is dat gelukt, en goed ook!

In zijn werkzame leven was mijnheer Versteegh ambtenaar bij de Gemeente Utrecht, waar hij chef personeelszaken was. In zijn vrije tijd deed hij maatschappelijk werk, vooral in de kinderbescherming. Hij trad op als gezinsvoogd en hield toezicht op verschillende kinderen her en der in den lande, zelfs in Amsterdam. Je kunt zorgen hebben om de maatschappij, zegt hij, maar dit werk gaf het gevoel dat hij ook echt iets kon doen. Het gaf resultaat, werkte positief, het hielp, en daar gaat het toch om. In het groot kun je weinig, maar in het klein, van mens tot mens, kun je vaak veel betekenen en dat geeft de dingen zin.

Als hobby had mijnheer Versteegh figuurzagen. Vooral dieren maakte hij. Maar ach, zegt hij, het is al heel wat jaren geleden want op een gegeven moment gaat je de tijd ontbreken.

Mevrouw was vroeger onderwijzeres op een lagere school en daarnaast gaf zij godsdienstlessen op middelbare scholen in Gouda, Haastrecht, Montfoort, De Meern en andere rond Utrecht liggende plaatsen. Ze deed dit op verzoek

van de kerk, zegt ze, daar priesters voor deze lessen niet meer beschikbaar waren.

Naast de zorg voor haar gezin en het huishouden, was al dat les geven een hele klus, maar het gaf wel voldoening. Ze heeft het heel wat jaren volgehouden. Bovendien konden ook vrienden, bekenden en de burens altijd een beroep op haar doen. De burens huilden zelfs toen ze afscheid namen om te verhuizen naar De Bilt. Ik had dat nooit verwacht, zei mevrouw, het was ontroerend, zoveel warmte! En het bracht tot uiting dat al haar klaarstaan voor iedereen gewaardeerd werd en dat deed toch goed.

In alles wat ze vertelden kwam naar voren dat ze het goed hadden en hebben samen, dat ze trots zijn op wat bereikt werd en dat ze dankbaar zijn voor alles wat ze kregen en meemaakten.



Mijnheer en mevrouw Versteegh, bedankt voor het gezellige gesprek en de hartelijke ontvangst.

"In zorgzaamheid en eenvoud" is een motto van de fraters en misschien voelt u zich daarom wel zo goed bij hen thuis, want die slogan is ook u op het lijf geschreven. Ik wens u nog vele gelukkige jaren toe, samen, in het fraterhuis.

Adri Vergeer



ONS ZIJN VOORGEAAN

ONS GEBED WORDT GEVRAAGD VOOR DE VOLGENDE DIERBARE OVERLEDENEN:

- 03 – 09 – 2014 Frater Silvanus Smink, oud 87 jaar, te De Bilt.
- 18 – 09 – 2014 De heer Fennis, oud 80 jaar, te Hilversum.  
Broer van frater Angelico Fennis z.g.
- 25 – 10 – 2014 Frater Angelico Fennis, oud 87 jaar, te De Bilt.

HET IS DE HEER, DIE WAAKT  
OVER WIE ONTZAG VOOR HEM HEBBEN  
EN OP ZIJN GOEDHEID HOPEN.  
HIJ REDT HEN VAN DE DOOD...

(PSALM 33, 18 - 19)

Fr. David Mullink

Een In memoriam frater Silvanus Smink vindt u elders in deze Onder Ons.

Ter nagedachtenis aan frater Angelico Fennis  
zal in de volgende Onder Ons  
een In Memoriam worden opgenomen.



Frater Angelico Fennis



## KOLOMMETJE

### DE WEG KWIJT

Heeft u of iemand in uw familie ook zo'n tomtom, voor in de auto? Wat een geweldige uitvinding is dat. Inmiddels maak ik er geruime tijd gebruik van. Het brengt je feilloos waar je wezen moet. Maar o wee als er nieuwe situaties zijn die niet in je systeem opgenomen blijken. Dan ontbreekt het er nog maar net aan dat de juffrouw of heer in het toestel je toeroept "U rijdt in het gras!". "Neem de wending" of "Maak rechtsomkeer" is wat de navigatiedame blijft roepen. Volg je je nuchtere verstand, dan klinkt een gedwee: "Herbereken route." Heerlijk is het dan te ontdekken dat wij niet helemaal slaaf hoeven te zijn van onze digitale systemen. Je moet wel degelijk de bewegwijzering in de gaten houden om op de plaats van bestemming te komen. Blindelings je apparaat volgen, kan grote verrassingen opleveren. Dat doet me denken aan een jonge stel dat naar Italië reisde. Ze hadden geboekt voor een camping met vlakbij prachtige grotten die ze wilden bezoeken. Ze waren 's avonds laat op de camping aangekomen. De volgende morgen vroegen ze aan de campinghouder waar die grotten waren. "Grotten?" zei de man, "er zijn hier helemaal geen grotten. Daarvoor moet u een paar honderd kilometer naar het zuiden." Zij hadden de verkeerde gegevens ingetoetst. Daar dan blindelings op af gaan kan tot gevolg hebben dat je finaal de weg kwijt bent.

Soms denk ik dat we met z'n allen de weg kwijt zijn. De economische crisis toont aan dat we ons samen rijk gerekend hebben met geld dat er eigenlijk nooit was. Toen de crisis zich openbaarde, bleken miljarden verdwenen. Maar eigenlijk ging het om 'gebakken lucht'. Bankiers die wij ons spaargeld toevertrouwden, gingen daarmee naar de Beurs. Wij werden slapend rijk, zo werd ons gezegd. Toen de financiële wereld instortte, bleek ineens dat ons zo mooi verdiende geld verdwenen was. Niemand snapte het. Hoe kunnen miljarden verdwijnen als sneeuw voor de zon? Het systeem bleek zo lek als een mandje. Bankiers kregen de schuld. Waren zij tot midden vorige eeuw betrouwbare beheerders van ons spaargeld, in de nieuwe generatie ontpopte menig bankier zich als 'grote graaier', de goeden niet te na gesproken. In Europees verband werd ons ook een worst voorgehouden. Wij waren het braafste jongetje van de klas. Alles ging goed, zo werd gezegd. Ja, er waren nog wat bijstellingen te verwachten. Waar anderen zakken met geld kregen, moesten wij nog 642 miljoen betalen. Let wel, vóór december 2014 graag. Verwondering alom bij politici en deskundigen: "Hoe kan dat nou?" Blindelings het systeem volgen en vertrouwen dat het allemaal goed zit, heeft ons opnieuw voor grote verrassingen doen staan. Weer zijn we de weg kwijt.

En wie krijgt de zwartepiet toegevoegd? Zwarte Piet. Hij mag niet meer zwart zijn. Hem wordt een

slavenverleden toegedacht en bovendien verweten dat hij al jarenlang geen 'slimme Piet' meer is, zoals het Sinterklaaslied zingt, maar een onnozele sukkel die altijd alles fout doet. Van zwart is al jarenlang geen sprake meer. Dat kon de tere Nederlandse kinderziel niet meer aan. Nee het moest bruin zijn, en de tv maakte er een negroïde type van. Mensen, dan ken je de geschiedenis van je eigen feest niet meer en vraag je om moeilijkheden. Het aantal Pieten bleek ook nooit genoeg. Honderden clowneske Pieten, de een nog dommer dan de ander. Vind je het gek dat onze gekleurde medemens zich gekwetst voelen en nu van zich laten horen? We hebben er zelf om gevraagd. Als je een Moor, wat Zwarte Piet oorspronkelijk is, een bediende van een invloedrijk persoon als Sint-Nicolaas, een totaal ander imago geeft, dan roep je het onheil over je af. Ook hier blijkt, als het gegeven niet meer klopt en de commercie met je feestje aan de haal gaat, er veel mis kan gaan. Laat Zwarte Piet weer Zwarte Piet zijn, en geef hem het gezag dat hij had. Dan doe je recht aan het kinderfeest. Een ondoordachte draai, om de Sinterklaastraditie 'op te leuken' heeft nu tot gevolg, dat we met z'n allen het spoor bijster zijn. Niet elke verandering is een verbetering, als je dan ook nog eens de verkeerde keuze maakt, roept de navigatiedame: 'Maak rechtsomkeer'.

Maarten

## BERICHT UIT LODWAR VAN FRATER HANS WENNEKES

*Naast het direct werken met de "street- and exploited children", besteden we aandacht aan het bewustmaken van de lokale bevolking op het gebied van kinderrechten, kinderarbeid, misbruik van kinderen, tienerhuwelijken en teenage moeders. Dat doen we in workshops in samenwerking met de plaatselijke community. Dikwijls mogen we hiervoor een schoollokaal of een parochiehal gebruiken. Met het schoolhoofd en de lokale chief selecteren we een groep mensen die actief zijn in hun gebied. Zij krijgen vervolgens de opdracht om de boodschap door te geven.*



In Kenia worden we ook steeds meer geconfronteerd met "child trafficking": het stelen van pasgeboren baby's die op de zwarte markt verkocht worden of ter adoptie worden aangeboden. Maar het gaat hierbij ook om schoolgaande kinderen die met een smoes weggelokt worden en op transport worden gesteld naar onbekende gebieden. Daar worden ze seksueel misbruikt, in de jeugdprostitutie gedwongen of worden hun organen verwijderd om er veel geld aan te verdienen. Enkelen van onze kinderen waren al op transport gesteld en kwamen in Uganda terecht waar ze moesten wachten

op een ander konvooi met meer kinderen. Ze waren zo dapper en vindingrijk om te ontsnappen en gaven bij terugkomst veel informatie aan de politie om op het spoor te komen van de kindersmokkelaars. Die kinderdieven hebben ze nooit gevonden omdat er geen serieus werk van gemaakt is – in deze zaken tiert de corruptie welig zodat alles in de doofpot verdwijnt.

### Josephine Bakhita

Josephine Bakhita werd in 1869 geboren in Olgossa, een klein dorp in de Darfur, Zuid Sudan. Ze werd gekidnapt als een klein meisje van ongeveer 9 jaar en verschillende

keren verkocht als een slavin. De laatste koper was de Italiaanse consul Callisto Legnani die haar in 1885 meenam naar Italië. Hij gaf haar aan zijn vriend Augusto Michieli in Venetië om als kind-meisje te werken voor zijn dochter Mimmina. Josephine begeleidde Mimmina naar een doopleerlingenklas gerund bij de zusters Canossianerinnen. Ze pikte zelf ook de instructies op en vroeg om gedoopt te worden. Begin 1890 werd ze gedoopt.

Toen de familie Michieli terug ging naar Afrika, wilde ze Josephine



met geweld meenemen, maar Josephine weigerde. Via een gerechtelijke uitspraak kreeg Josephine hierdoor haar vrijheid en kon in Italië blijven. Ze was jarenlang slavin geweest, maar innerlijk was ze altijd een vrij mens gebleven. In 1893 trad ze in bij deze zusters. Ze leefde een simpel leven en deed eenvoudig werk als portierster voor haar convent. Hier maakte ze veel contact met bezoekers die haar dikwijls om raad vroegen in de opvoeding van hun kinderen. In 1947 overleed ze als een heilige non die in 2000 ook officieel heilig verklaard werd door paus Johannes Paulus II. Hij riep haar bij die gelegenheid uit tot patrones van de onderdrukten.

In Nadirkonyen hebben we een film over het leven van Josephine Bakhita, die we tijdens de vakantieperiodes aan de kinderen vertonen. Ze herkennen daar veel in, vooral de meisjes, hoe het hen in hun eigen jonge leven vergaan is en hoe je aan onderdrukking kunt ontkomen. In Kenia wordt ze ieder jaar herdacht op 8 februari. Er zijn hier veel scholen naar haar vernoemd zoals in Europa naar de Italiaanse jeugdheilige Maria Goretti.

### Kerstmis 2014

Even buiten Lodwar ben je opeens in een heel andere wereld. Je ziet niets meer dat op de eenentwintigste eeuw lijkt. Geen hoogspanningsmasten, geen satellietantennes, geen plastic zakken of blikjes. Je ziet er wel nomaden in kleurrijke povere kleding achter grote groepen geiten en schapen op zoek naar water en een beetje gras. Als je geluk hebt, zie ook tientallen kamelen die zonder begeleiding hun weg vinden naar waar ze



moeten zijn. Het is een grote kerststal. Voor Maria was geen plaats in de herberg en zij moest haar toevlucht zoeken in een grot.

Ook voor de straatkinderen is weinig plaats. Ze leven 24 uur per dag op straat en moeten voor hun eigen kostje zorgen. Ze slapen in een verborgen plekje zodat niemand ze vinden kan. Want het is niet bepaald veilig 's nachts. Als je gevonden wordt, zit het er dik in dat je misbruikt wordt en je spullen afgepakt worden. Thuis is het armoe troef. Er zijn dagen achtereen dat er niets te eten valt. Het is dan dus niet verwonderlijk dat deze kinderen naar het centrum van Lodwar trekken om aan eten te komen. Ook dat is niet simpel. Er is niets voor niets, dus je moet er wat voor doen. En dat zijn vaak vieze baantjes, zoals het schoonmaken van afvalputjes met je blote handen. Het uitvegen van een stoffig magazijn met een klein kort bezempje. Het verzamelen van oud ijzer of plastic dat je in een zak op je rug de hele dag rondsjouwt voordat je er een paar centen voor krijgt.

Het verschil tussen arm en rijk wordt steeds meer zichtbaar. Deze week moest onze president Uhuru Kenyatta in Den Haag voor het Interna-

tionale gerechtshof verschijnen. Dat deed hij zeker niet stiekem. Een club van meer dan 100 supporters ging met hem mee, waarvan de meesten leden van het parlement waren. In Den Haag lieten ze zich dan ook goed horen. Na een paar dagen kwam Uhuru 's morgens rond 6 uur weer terug op de internationale luchthaven van Nairobi. Daar werd hij verwelkomd door duizenden mensen alsof hij de vredesprijs 2014 had gewonnen. Die prijs ging echter naar een 16-jarig Pakistaans meisje, Malala Yousafzai, die opkwam voor haar recht op onderwijs en zich nu internationaal sterk maakt dat alle kinderen dat recht krijgen.



[U allen een gezegend kerstfeest en alle goeds voor 2015 namens staf en kinderen van Nadirkonyen](#)



## BIJZONDERE VERJAARDAGEN IN 2015

### 90 JAAR

Heer Ries Versteegh	De Bilt I	14.04.1925
Frater Ton Augustin	De Bilt I	21.11.1925
Frater Roland Disch	Nieuwegein	18.12.1925

### 85 JAAR

Frater Ab van Brakel	De Bilt I	27.03.1930
Frater Georgius Smink	De Bilt I	05.10.1930

### 80 JAAR

Frater Leo Ruitenbergh	Zeist	20.03.1935
Frater Paul Steverink	Groningen	16.09.1935

### 75 JAAR

Frater Berno Spekschate	Almelo	31.05.1940
-------------------------	--------	------------

### 70 JAAR

Frater Erik Lundgren	De Bilt I	16.01.1945
Frater Wim Heister	Utrecht	11.04.1945

### 60 JAAR

Frater Fransiskus Hardjosetiko	Malang II	24.12.1955
--------------------------------	-----------	------------

### 50 JAAR

Frater Marselinus Pati Blolong	Nunukan	13.04.1965
--------------------------------	---------	------------



## JUBILEA IN 2015

### 70 JAAR FRATER

Frater Ben Hagemans	De Bilt I	14.08.1945
Frater Isidorus Nieland	De Bilt I	15.08.1945

### 60 JAAR FRATER

Frater Henk Huirne	De Bilt I	01.08.1955
--------------------	-----------	------------

### 40 JAAR FRATER

Frater Damianus Roy Hurint	Malang IV	11.02.1975
----------------------------	-----------	------------



## FINANCIËLE VERANTWOORDING

### GIFTEN TOT NOVEMBER 2014

#### JUNI

3	C.B.H.A.	€ 20,-	
15	A.K.	€ 15,-	
25	F.J.vd O.	€ 40,-	
26	M.H.	€ 500,-	Fr. H. Wennekes
30	G.M.F.	€ 30,-	

#### OKTOBER

2	A.V.A.D.	€ 25,-	
3	A.H.J.H.M.	€ 50,-	Lodwar
3	Idem	€ 25,-	
6	T.W.	€ 25,-	
	T.H.J.H.M.	€ 25,-	Lodwar
	Idem	€ 25,-	
9	S.G.N.	€ 50,-	
10	A.M.J.S.	€ 20,-	Lodwar
23	B.L.	€ 35,-	Fr. Wennekes
27	A.W.W.	€ 25,-	
28	H.J.M.V.S.	€ 25,-	
30	A.K.	€ 15,-	
31	O.Z.P.	€ 50,-	

Dank voor uw welkome giften.

Fr. Wim Janssen adm.



## Het was er zo koud

Wanneer de schapen slapen, scharen wij ons rond het vuur,  
wij zingen onze liederen, tot in het late uur.

Een lam dat pas verstoten is, wordt met de nap geyoed,  
wij eten onze brokkenpap, geen vlees vandaag, te duur.

Op deze winteravond, ja het is bijzonder koud,  
verzorg ik eerst een kreupel ram, het beestje is al oud,  
zijn poot blijkt flink ontstoken, en het dier lijdt hevig pijn,  
dus reinig ik de vuile wond, met water en wat zout.

Als alle werk verricht is, en iedereen voldaan,  
zingt Ibrahim een avondlied, bij het licht der volle maan.  
Brandhout wordt op het vuur gegooid, te saam met brokken zout,  
dit geeft een lichtsppektakel, en jaagt de warmte aan.

En in dit helder licht, klinkt plots een stem: 'Ga naar de stal,  
een kind is daar geboren, dat de wereld redden zal'.  
De kou blijkt nu verdreven, mijn hart bonst diep in mij,  
wij haasten ons naar Bethlehem, voor de redder van ons al.

Daar ligt Hij dan te slapen, in de krib, een voederbak,  
Hij die de weg zal wijzen naar het Licht, vindt onderdak  
in onze oude stal, want Hij is wars van pracht en praal.  
Zijn warmte straalt ons tegemoet, weg kou en ongemak.

Wat brood, wat fruit, een schapenvacht, is wat wij samen delen,  
een fluit klinkt, en ik pak mijn trom om voor het kind te spelen,  
Die nacht zo koud, blijkt plotseling vervuld van enkel Liefde,  
dit Kind, al eeuwen lang verwacht, zal vele wonden helen.

frater Ton Oostveen